

4. 6. 2012

Museum Kampa, 19.30 hodin

ISANG YUN TRIO

(Vilém Veverka – hoboj, Kateřina Englichová – harfa, Petr Nouzovský – violoncello)

ALEXANDER KNAIFEL (*1943)

Lamento pro violoncello sólo (česká premiéra)

ONDŘEJ ŠTOCHL (*1975)

Šerosvit pro hoboj, violoncello a harfu (premiéra)

JANA VÖRÖŠOVÁ (*1980)

Bouillon pro hoboj a harfu (premiéra nové verze)

TOMÁŠ PÁLKA (*1978)

Single Line of Silence pro hoboj sólo (premiéra)

ISANG YUN (1917–1995)

Espace II pro hoboj, violoncello a harfu

Koncert je bez přestávky

ISANG YUN TRIO je výjimečnou formací předních českých sólistů. Soubor se hlásí k odkazu komorního díla významného korejského skladatele, autora, jenž se zásadně podílel na formování poválečné evropské hudební avantgardy. Když v roce 2005 začala **Kateřina Englichová** spolupracovat s **Vilémem Veverkou**, byla hudba Isanga Yuna jedním z jejich prioritních cílů. Po dalších pěti letech se tyto interpreti spojili s mladým violoncellistou **Petrem Nouzovským** a vzápětí soubor odstartoval svou činnost debutem na prestižním mezinárodním festivalu Pražské jaro. Unikátní spojení hoboje, harfy a violoncella nabízí zajímavé barevné kombinace a ojedinělé možnosti interpretace komorní hudby. Jinými slovy se dá říci, že jde v tom nejlepším slova smyslu o výjimečnou „obhajobu“ současného umění...

Slovo k programu

Dříve než se petrohradský skladatel **Alexander Knaifel** (*1943) rozhodl věnovat komponování, studoval obor violoncello u Mstislava Rostropoviče. Není tedy divu, že tento nástroj má v jeho tvorbě významné postavení. Plní i roli mediátora při rozmluvách s Bohem: například v roce 1995 pro něj Knaifel „přeložil“ do hudebního jazyka text Žalmu 51 (50) na základě sylabické záměny slabiky za tón v předlouhé jednohlasé melodii. *Žalm 51 (50)* Knaifel věnoval Rostropovičovi, s nímž ho pojilo dlouholeté přátelství. Hrou svého učitele se skladatel nechal inspirovat i v díle z počátku své tvůrčí dráhy – v *Lamentu* pro sólové violoncello. To vzniklo v roce 1967. Přesně o dvacet let později skladatel dílo revidoval a dedikoval je in memoriam petrohradskému baletnímu choreografovi Leonidu Jakobsonovi (†1975), věhlasné osobnosti ruského baletu, s nímž Knaifel spolupracoval v 60. letech na projektech *Kající se Magdaléna* (na motivy Tyzianových a Rodinových obrazů) a *Odzbrojení* (na motivy karikatur Herlufa Bidstrupa); nedokončeným zůstal jejich plán na balet podle Shakespeara *Hamleta*. V *Lamentu* – tak jako v celé rané tvorbě Alexandra Knaifela – se ještě odráží vlivy evropské poválečné moderny. Skladba tak stojí na počátku tvůrčí cesty, která později vyústila v asketický kompoziční sloh souznící s tvorbou Arvo Pärta, Valentina Silvestrova nebo Vladimira Martynova.

odráží vlivy evropské poválečné moderny. Skladba tak stojí na počátku tvůrčí cesty, která později vyústila v asketický kompoziční sloh souznící s tvorbou Arvo Pärta, Valentina Silvestrova nebo Vladimira Martynova.

Vítěz letošní soutěže NUBERG za skladbu *Modrá – čistá a křehká*, člen sdružení Konvergence, **Ondřej Štochl** (1975), zkomponoval pro Isang Yun Trio novou skladbu s názvem **Šerosvit**. Ondřej studoval na konzervatoři hru na violu a kompozici, ve které pokračoval na AMU u Marka Kopelenta. K interpretům jeho skladeb patří kromě souboru Konvergence mnoho domácích i zahraničních souborů a sólistů. Autor o své skladbě: *"V posledních letech jsou pro můj proces tvorby rozhodující úvahy o sémantických polích hudebních objektů. Tedy o tom, co vše by mohly v různém kontextu znamenat. Čím jsou mnohoznačnější, tím lépe, snáze se mi rozhoduje, odkud na ně „dopadne světlo“ a které výrazové možnosti „nechám ve stínu“. Pod názvem „šerosvit“ se skrývá skladba, v níž jsem v tomto zašel snad nejdále – nejlépe v ní řeknou právě tiché, svou povahou křehké a na noty velmi skoupé hudební úlomky. Když jsem si na Deylově konzervatoři lámal hlavu, jak vysvětlit nevidomým, co je šerosvit v malířství, napadala mne různá přirovnání k hudební struktuře. Až mi došlo, že vlastně mluvím i o tom, jak při komponování myslím sám.*

Jana Vöröšová (1980) je výraznou skladatelkou mladé generace. Studovala na Hudební fakultě AMU ve třídě prof. Václava Riedlbaucha. O cenné zkušenosti ji obohatila roční stáž na Koninklijk Conservatoire Brussel, kde se seznámila nejen s nejmodernějšími technologiemi elektronicky zpracovávaného zvuku, ale i s nejrůznějšími analyzačními metodami. Její skladby byly hrány na festivalech Pražské premiéry (ČR), Festival delle nazioni Citta di Castello (IT), Orfeo (SR), Calliopée (FR), Présences (FR). Velký ohlas v letošní soutěži NUBERG získala její orchestrální skladba *4 haiku*. Skladba **Bouillon** vznikla v roce 2005 jako cyklus pěti písní pro soprán a harfu. Autorka o své skladbě: *„Zhudebnila jsem zde básně J. Préverta a H. Michauxe. Každý z autorů se dotýká podstaty bytí odlišným způsobem. Zatímco vybrané Prévertovy básně si hrají se slovy, jsou odlehčené s vtipnou pointou, v textech H. Michauxe promlouvá závažnost až ledová. Premiéru cyklu provázely neustálé potíže pro jeho délku a velice náročný part jak hlasu, tak harfy. Nakonec se nelehkého úkolu zhostily Daniela Smutná (soprán) a Kateřina Englichová (harfa). Ráda jsem se k cyklu po několika letech vrátila a upravila dvě úvodní písně pro hoboje a harfu. Zatímco v první (L'eau) uslyšíte klenoucí se melodii nad jemným doprovodem, druhá (Glo et Gli) je rytmicky dravější, vychází z deklamace textu dětské říkanky.“*

Pro hoboistu Viléma Veverku zkomponoval **Tomáš Pálka** (*1978) skladbu **Single Line of Silence**. Tomáš Pálka studoval u Pavla Zemka-Nováka a na HAMU ve třídě Marka Kopelenta. Jeho skladby jsou hrány v Čechách i zahraničí. Nedávným úspěchem je např. objednávka orchestrální skladby *Résurrection d'un Silence* pro Filharmonii Brno, která byla provedena v lednu letošního roku. Tomáš je spoluzakladatelem sdružení Konvergence. Autor o své skladbě: *"Single Line of Silence je skladba pro hoboje se scénickým konceptem a s využitím perkusivních prvků, je intimním vyjádřením drobných zvukových 'mikro' světů. V každodenním životě nás obklopuje spousta zvuků, kterým už ani nevěnujeme pozornost. Vybral jsem si několik zvuků, které tím, že se objevují izolovaně a ve zcela jiných souvislostech, než jsme běžně zvyklí, získávají nové konotace. Můžeme se na ně podívat trochu z odstupem, jako kdybychom zvuk pozorovali pod mikroskopem. Hudební souvislosti jsou jen naznačené a je částečně na interpretovi, jak se s výsledným tvarem vypořádá. V této skladbě se odkláním od vyjadřování hlubších myšlenkových obsahů. Jde mi spíše o hru, která má svůj vtip, ale zároveň (snad) neztrácí svůj půvab a určitou 'hloubku' si v ní může najít každý sám, po svém."*

Skladbu **Isanga Yuna (1917-1995)** pro hoboje, violoncello a harfu s názvem **Espace II (Prostor II)** premiérovala v roce 1993 slavná dvojice Heinz a Ursula Holligerovi, spolu s violoncellistou Andreasem Schmidem. Korejsko-německý skladatel Isang Yun studoval v Japonsku, Paříži, Berlíně, v letech 1956-1959 se účastnil také letních kurzů v Darmstadtu. Po následném pobytu v Koreji a perzekuci ze strany korejské komunistické strany se mu podařilo v roce 1969 vrátit do Německa a usadit se tam (v roce 1971 získal německé občanství). Vyučoval pak zejména na Hochschule v Berlíně. Isang Yun ve svých skladbách kombinoval východoasijské tradice uměleckého projevu s evropským přístupem, byl také silně ovlivněn východní filozofií. Jeho dílo, čítající čtyři opery, pět symfonií a mnoho komorních skladeb, mělo značný vliv na poválečnou evropskou avantgardu.

Kateřina Riethofová, Vítězslav Mikeš (A. Knaišel)